

บทที่ 4

ภาพรวม สภาพแวดล้อมทั่วไป โอกาส และอุปสรรคของธุรกิจฟาร์ม นกกระทาออกเทศในจังหวัดเชียงใหม่

ในการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของการลงทุนธุรกิจฟาร์ม นกกระทาออกเทศในจังหวัดเชียงใหม่ การรวบรวมข้อมูลซึ่งได้จากการสัมภาษณ์ ผู้ประกอบการฟาร์ม เลี้ยงนกกระทาออกเทศในจังหวัดเชียงใหม่ ร้านอาหารที่จำหน่ายเนื้อนกกระทาออกเทศ เจ้าหน้าที่กรม ปศุสัตว์ประจำจังหวัดเชียงใหม่ และอาจารย์ประจำภาควิชาสัตวศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สามารถนำเสนอในส่วนของภาพรวมและสภาพแวดล้อมทั่วไปของธุรกิจ รวมทั้งวิเคราะห์ โอกาสและอุปสรรค ได้ดังนี้

ภาพรวมของธุรกิจ

สืบเนื่องจาก รัฐบาลได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและโอกาสทางการตลาดของผลิตภัณฑ์จาก นกกระทาออกเทศ จึงได้บรรจุแผนพัฒนาการเลี้ยงนกกระทาออกเทศไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ในหมวดแผนปฏิบัติการด้านปศุสัตว์ และได้มีการเผยแพร่ความรู้ ฝึกอบรมให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลที่ปฏิบัติงานด้านที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร โดย ส่งเสริมให้ความรู้แก่เกษตรกรทั่วประเทศเกี่ยวกับการเลี้ยงนกกระทาออกเทศ และได้มีการนำผลการ ดำเนินงานที่ได้ทดลองไว้เมื่อปี 2543 มาวิเคราะห์ซึ่งได้ผลดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลการดำเนินงานของโครงการทดลองเลี้ยงและพัฒนาพันธุ์นกกกระจอกเทศ
ปี 2540-2543

เรื่อง	วัตถุประสงค์	ผลการดำเนินงาน	ปัญหา
1.การพัฒนาและขยายพันธุ์นกกกระจอกเทศ/ผลิตลูกนกกกระจอกเทศเพื่อลดต้นทุนนำเข้า	เพื่อผลิตลูกนกกกระจอกเทศขึ้นเองภายในประเทศ ทดแทนการนำเข้าและได้พันธุ์ที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของไทย	ได้ลูกนกกกระจอกเทศที่เพาะพันธุ์เองมา 2,002 ตัว	ปริมาณเพื่อพันธุ์-แม่พันธุ์มีน้อยและยังขาดความรู้ความชำนาญ
2. การพัฒนาอาหารนกกกระจอกเทศเพื่อลดต้นทุนการผลิต	ได้ปรับปรุงสูตรอาหารนกกกระจอกเทศแต่ละรุ่นอายุโดยใช้วัตถุดิบภายในประเทศเพื่อลดต้นทุนการผลิต	ได้ผลิตออกมารวม 4 สูตรคือ อาหารพ่อ-แม่พันธุ์ นกรุ่น นกลีถ และนกออนุบาลไม่เกิน 3 เดือน	ยังขาดข้อมูลเรื่องความต้องการวิตามินและแร่ธาตุที่แน่นอนในแต่ละช่วงอายุ
3.การส่งเสริมการเลี้ยงนกกกระจอกเทศ	เพื่อหาข้อจำกัดและความสามารถในการเลี้ยงนกกกระจอกเทศในทั่วประเทศ	นำไปทดลองเลี้ยงที่จังหวัด เชียงใหม่ นราธิวาส อุดรธานี ชลบุรี	กำลังรวบรวมข้อมูล

ที่มา : จากการทดลองของกรมปศุสัตว์

จากตารางที่ 1 จะเห็นว่าได้มีการทดลองเลี้ยงนกกกระจอกเทศในโครงการของรัฐบาล ถึงแม้ผลการทดลองจะออกมาไม่ชัดเจนเพราะเป็นการทดลองเลี้ยงนกกกระจอกเทศขึ้นทดลองซึ่งเป็นการทดลองในระยะเวลาสั้นและยังขาดประสบการณ์ในการเลี้ยงดู อย่างไรก็ตามโครงการต่าง ๆ มีแนวโน้มที่ดีเพราะจะสามารถพัฒนาการเพาะพันธุ์ลูกนกกกระจอกเทศภายในประเทศแทนการนำเข้าได้ในอนาคต สำหรับด้านอาหารเลี้ยงนกกกระจอกเทศ ผลการทดลองสามารถผลิตอาหารเองได้ โดยมีปริมาณสามารถเลี้ยงนกกกระจอกเทศได้ทุกภาคในประเทศ ดังนั้นผลการทดลองจากโครงการต่างๆจะเป็นแนวทางสำหรับรัฐบาลและผู้สนใจจะลงทุนในธุรกิจฟาร์มนกกกระจอกเทศในอนาคต ทั้งนี้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ในหมวดแผนปฏิบัติการด้านปศุสัตว์ ว่าด้วยธุรกิจฟาร์มนกกกระจอกเทศจะเป็นทางเลือกใหม่แก่ผู้สนใจทางธุรกิจการเกษตรในการเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจ นอกเหนือจาก สุกร วัว หรือเป็ด ไก่ โดยเน้นการส่งออกและการบริโภคภายในประเทศเป็นหลัก และยังมีกำเนินธุรกิจต่อเนื่องจากการเลี้ยงนกกกระจอกเทศในภาคอุตสาหกรรม เช่น การฟอกหนังและการแปรรูปเนื้อนกกกระจอกเทศ การจ้างงานอื่นเพื่อการ

ผลิต นอกจากนี้รัฐบาลยังได้มีเป้าหมายของแผนงาน คือ การเพิ่มปริมาณการเลี้ยงนกกระทาจอกเทศให้มากขึ้นโดยใช้พันธุ์นกกระทาจอกเทศที่พัฒนาภายในประเทศและสนับสนุนการส่งออกผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่ได้จากตัวนกกระทาจอกเทศเพื่อลดการเสียดุลการค้าจากการนำเข้านกกระทาจอกเทศ เพิ่มศักยภาพในการส่งออกและสนับสนุนให้แก่อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยตั้งเป้าหมายไว้ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงเป้าหมายของปริมาณการเลี้ยงนกกระทาจอกเทศ รวมทั้งมูลค่าจากผลิตภัณฑ์ของนกกระทาจอกเทศ

ปี	แม่พันธุ์ (ตัว)	ผลิตลูก (ตัว)	หนัง(ผืน)	มูลค่าหนัง (ล้านบาท)	เนื้อ (ตัน)	มูลค่าเนื้อ (ล้านบาท)
2545	3,060	11,000	7,700	38.5	269.5	53.9
2546	5,200	34,575	24,200	121	847	169.4
2547	8,800	54,000	38,200	191	1,337	267.4
2548	14,900	132,000	92,600	463	3,241	648.2
2549	25,300	228,800	159,800	799	5,593	1,118.6

ที่มา : กองแผนงาน กรมปศุสัตว์

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นถึงเป้าหมายของปริมาณการเลี้ยงนกกระทาจอกเทศ รวมทั้ง มูลค่าจากผลิตภัณฑ์ของนกกระทาจอกเทศซึ่งรัฐบาลได้วางแนวทาง เพื่อสนับสนุนธุรกิจเกี่ยวกับนกกระทาจอกเทศซึ่งจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาของนกกระทาจอกเทศเป็นสัตว์เศรษฐกิจในอนาคตที่สำคัญของประเทศได้

สภาพแวดล้อมทั่วไปของธุรกิจ

สภาพแวดล้อมทางธุรกิจมีความสำคัญอย่างมากต่อการพิจารณาการลงทุนในการดำเนินธุรกิจซึ่งจะเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดโอกาสและอุปสรรค มีผลทำให้ข้อจำกัดในการดำเนินธุรกิจมีการเปลี่ยนแปลง การศึกษาสภาพแวดล้อมทั่วไปจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะตัดสินใจลงทุนของผู้ประกอบการที่สนใจในธุรกิจฟาร์มนกกระทาจอกเทศ รวมทั้งการวางแผนนำกลยุทธ์ในด้านต่างๆ ของธุรกิจให้เป็นไปในทางเดียวกับโอกาสและอุปสรรคที่จะเกิดขึ้น

สภาพแวดล้อมทั่วไปของธุรกิจจะแบ่งได้เป็น 4 ด้านได้แก่ ด้านกฎหมาย ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านเทคโนโลยี ซึ่งจะวิเคราะห์ได้ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมด้านกฎหมาย

สภาพแวดล้อมด้านกฎหมายในปัจจุบันที่เกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจฟาร์มนกกระจอกเทศนั้นมีดังต่อไปนี้

1.1 การลงทุนจะต้องขอใบอนุญาตเปิดฟาร์มจากกรมปศุสัตว์เนื่องจากเป็นนกเศรษฐกิจต้องนำเข้า การขออนุญาตมีค่าดำเนินการประมาณ 1,000 บาท

1.2 ถ้าอยู่ในพื้นที่เทศบาลต้องรายงานเทศบาลเพื่อเสียภาษีประเภทภาษีโรงเรือน

1.3 การนำเข้านกกระจอกเทศจากต่างประเทศต้องขออนุญาตจากกรมป่าไม้ เพราะนกกระจอกเทศ จัดว่าเป็นสัตว์สงวนและต้องใช้ใบกำกับภาษีของฟาร์มที่สั่งซื้อแนบกับใบรับรองจากแหล่งที่สั่งซื้อว่าเป็นสัตว์เพื่อการพาณิชย์ (ฉัฎฐกิฎร์ ลิขสิทธิ์พงศ์.2545.OST ฟาร์ม. สัมภาษณ์.15 พฤศจิกายน)

1.4 นอกจากนี้ในอนาคตสภาพแวดล้อมด้านกฎหมายและนโยบายในส่วนที่เกี่ยวข้องจะช่วยส่งเสริมธุรกิจฟาร์มนกกระจอกเทศได้แก่โครงการเงินกองทุนหมู่บ้าน และ ธนาคารชาวบ้านจากนโยบายของภาครัฐบาล จะช่วยให้เกษตรกรรายย่อยมีเงินลงทุนครั้งแรกในการรับช่วงเลี้ยง

1.5 เงินกู้เพื่อการลงทุน เช่น โครงการสินเชื่อห้องแถวจากนโยบายของภาครัฐบาล สำหรับผู้ประกอบการระดับขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยต่ำจะช่วยกระตุ้นการลงทุนได้

1.6 การงดภาษีการนำเข้านกกระจอกเทศจากต่างประเทศที่ช่วยลดต้นทุนของการนำเข้านกกระจอกเทศ

2. สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ

2.1 อัตราดอกเบี้ยในตลาด

อัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์มีแนวโน้มปรับตัวลดลงอย่างต่อเนื่อง ทั้งอัตราดอกเบี้ยเงินฝากและอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ เนื่องจากต้องการกระตุ้นการลงทุนในภาคเอกชน การลดดอกเบี้ยเงินฝากนั้นจะส่งผลกระทบต่อให้เกิดการใช้จ่ายของประชาชนทั่วไป ส่วนการลดดอกเบี้ยเงินกู้จะเป็นการลดต้นทุนของเงินทุนซึ่งจะส่งผลให้ผู้ประกอบการตัดสินใจที่จะลงทุนได้ง่ายขึ้น

ตารางที่ 3 แสดงร้อยละของอัตราดอกเบี้ยในประเทศตั้งแต่ปี 2542-2545

ปี	2542	2543	2544	2545
อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ	4.85	3.65	3.00	2.30
อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ MLR	9.40	8.40	7.90	6.59

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

จากตารางที่ 3 จะเห็นได้ว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝากมีอัตราลดลงทุกปีเช่นเดียวกับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ อันเนื่องมาจากมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐ

2.2 ภาวะการลงทุน

ตารางที่ 4 แสดงภาวะการลงทุน

ปี	2542	2543	2544 (ครึ่งปีแรก)
อัตรากการลงทุน	+1.0%	+9.7%	+8.2%

ที่มา : กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า การลงทุนในประเทศมีแนวโน้มจะเพิ่มมากขึ้นในอนาคต โดยจะเห็นได้จากอัตรากการลงทุนที่เพิ่มขึ้นจากปี 2542 ที่มีอัตรากการเพิ่มเพียงร้อยละ 1 จากปี 2541 มาเป็นการเพิ่มถึงร้อยละ 9.7 ในปี 2543 และในปี 2544 ช่วงครึ่งปีแรกเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 8.2 ทั้งนี้ เนื่องจากการกระตุ้นสภาพเศรษฐกิจของภาครัฐบาลและองค์การการค้าระหว่างประเทศ เช่น นโยบายการสนับสนุนธุรกิจขนาดกลางและเล็ก

3. สภาพแวดล้อมทางด้านเทคโนโลยี

เทคโนโลยีที่เกี่ยวกับธุรกิจฟาร์มนกกระจอกเทศมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะในด้านการเชื่อมคนกกระจอกเทศ ซึ่งปัจจุบันมีความทันสมัยทำให้สามารถนำทุกส่วนของนกกระจอกเทศไปใช้ประโยชน์ได้ทั้งหมด เทคโนโลยีด้านการผลิตและแปรรูปส่งผลให้ชิ้นส่วนต่างๆ ของนกกระจอกเทศมีคุณค่าเพิ่มขึ้น โดยขนนกกระจอกเทศนอกจากใช้เป็นเครื่องประดับแล้ว ยังสามารถนำไปผลิตเป็นเหยื่อตกปลา เทคโนโลยีด้านการพัฒนาตู้บ่อทำให้การกักขังนกกระจอกเทศมีประสิทธิภาพมากขึ้นช่วยลดการสูญเสีย เทคโนโลยีด้านการผลิตเครื่องหนังทำให้หนังของนกกระจอกเทศสามารถนำไปผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย เช่น กระเป๋า เข็มขัด เป็นต้น สำหรับในส่วนของการดูแลกำลังมีการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อใช้ทำเป็นอาหารสัตว์รวมทั้งในส่วนของการใช้เทคโนโลยีเพื่อผลิตเป็นเครื่องสำอางและยาบางชนิด (ณัฐกัญญา ลิขสิทธิ์ พงศ์.2545.OST ฟาร์ม.สัมภาษณ์.15 พฤศจิกายน)

นอกจากนี้การติดต่อสื่อสารในปัจจุบันซึ่งมีการนำเทคโนโลยีมาช่วยอำนวยความสะดวกทำให้การติดต่อสื่อสารรวดเร็วและมีค่าใช้จ่ายน้อยได้แก่การสื่อสารทาง อินเทอร์เน็ต และจดหมายทางอิเล็กทรอนิกส์ การสื่อสารวิธีดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อธุรกิจฟาร์มนกกระจอกเทศในด้าน การตั้งซื้อลูกนกจากต่างประเทศ การจัดทำเว็บไซต์เพื่อเผยแพร่ข้อมูลของนกกระจอกเทศ และการส่งออกที่จะมีในอนาคตเป็นต้น

4. สภาพแวดล้อมด้านสังคม

ทางด้านสังคมพฤติกรรมในการบริโภคของคนทั่วโลกในปัจจุบันได้เปลี่ยนไป โดยมีการคำนึงถึงสุขภาพมากขึ้น ทั้งนี้ได้มีการศึกษากันอย่างกว้างขวางถึงคุณค่าและโทษของบรรดาเนื้อสัตว์ต่างๆ ที่ได้มีการบริโภคกันอยู่ ซึ่งผลการศึกษาได้แสดงให้เห็นว่าบรรดาเนื้อสัตว์ทั้งหลาย ต่างก็มีการให้พลังงานที่มากเกินความต้องการของร่างกายที่ต้องการใช้ต่อจำนวนการบริโภค โดยเฉพาะเนื้อวัว หมู และ ไก่ ซึ่งรวมไปถึงปริมาณคอเลสเตอรอลและไขมันอิ่มตัวด้วย ซึ่งเมื่อเทียบปริมาณพลังงานที่ได้รับจากการบริโภครวมทั้งคอเลสเตอรอลและไขมันอิ่มตัวเมื่อเปรียบเทียบกับกรัมต่อกรัมในบรรดาเนื้อสัตว์ต่าง ๆ กับเนื้อนกกระจอกเทศ พบว่าเนื้อนกกระจอกเทศจะมีอัตราน้อยกว่าหลายเท่า อีกทั้งในตลาดต่างประเทศ ปัจจุบันผู้บริโภคยังมีความหวาดกลัวจากเชื้อโรคไวรัส ทำให้ปริมาณการส่งออกนกกระจอกเทศไปสู่ประเทศกลุ่มยุโรปและอเมริกายังสูงอย่างต่อเนื่อง (มนตรีศรีชาติ, 2544 :65)

ทางด้านพฤติกรรมการนับถือศาสนาและความเชื่อ ส่งผลให้เกิดโอกาสกับธุรกิจเนื้อนกกระจอกเทศเพราะในศาสนาอิสลามห้ามมิให้รับประทานเนื้อสัตว์บางประเภท เช่น เนื้อหมู และในความเชื่อบางอย่างทำให้หลายคนปฏิเสธที่จะรับประทานเนื้อวัว ซึ่งกลุ่มบุคคลเหล่านี้นับเป็นตลาดที่ค่อนข้างใหญ่มาก และตลาดภายในประเทศไทยเองก็มีโอกาสขยายตัวได้เพราะการดูแลสุขภาพใส่ใจต่อสุขภาพเป็นสิ่งสำคัญในปัจจุบัน (ณัฐกัญญา ลิขสิทธิ์พงศ์.2545.OST ฟาร์ม.สัมภาษณ์.15 พฤศจิกายน)

5. สภาพการแข่งขันในธุรกิจ

การวิเคราะห์สภาพการแข่งขันในธุรกิจจะใช้การวิเคราะห์โดยใช้ปัจจัยที่สำคัญ 5 ประการ ได้แก่

5.2 การแข่งขันภายในอุตสาหกรรม

ธุรกิจการเลี้ยงนกกระจอกเทศระบบฟาร์ม เพื่อผลิต เนื้อ หนัง และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ออกสู่ตลาดได้เริ่มทำกันเป็นอุตสาหกรรม เมื่อประมาณปี 2540 โดยก่อนหน้านี้มีการนำเข้าเพื่อเลี้ยงไว้ดูเล่นหรือเพื่อเลี้ยงไว้กินสวนสัตว์เท่านั้น จนกระทั่งเมื่อได้มีการเผยแพร่ความรู้เรื่อง

ประโยชน์และมูลค่าตอบแทนทางเศรษฐกิจของตัวนกกกระจอกเทศ จึงได้มีการนำเข้าลูกนกกกระจอกเทศ และไข่มีเชื้อ เพื่อนำมาเลี้ยงและส่งออกจำหน่ายไปยังตลาดยุโรป โดยสถิติข้อมูลการนำเข้านกกกระจอกเทศมีดังนี้

ตารางที่ 5 แสดงสถิติการนำเข้านกกกระจอกเทศ

ปี พ.ศ.	ปริมาณนำเข้า (ตัว)	มูลค่า (บาท)
2541	423	1,740,400
2542	1,320	2,920,413
2543	5,993	14,496,078
2544	21,728	55,759,909

ที่มา : เอกสารสถิตินำเข้า-ส่งออก กองแผนงาน กรมปศุสัตว์

จากตารางที่ 5 จะเห็นได้ว่านับตั้งแต่ปี 2541 เป็นต้นมาได้มีการนำเข้านกกกระจอกเทศเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ แสดงให้เห็นถึงการเติบโตของธุรกิจฟาร์มนกกกระจอกเทศและโอกาสทางการตลาดที่มีเพิ่มขึ้น ดังนั้นในปัจจุบันจึงได้มีการนำเข้าลูกนกกกระจอกเทศเพื่อทำธุรกิจฟาร์มนกกกระจอกเทศอย่างแพร่หลาย

อย่างไรก็ตามปัจจุบันการแข่งขันทางธุรกิจของฟาร์มนกกกระจอกเทศในประเทศไทยยังอยู่ในระดับต่ำ สาเหตุสำคัญมาจากการที่ตลาดยังอยู่ในช่วงของการเติบโต และจำนวนผู้ผลิตมีน้อยราย ปัจจุบันมีฟาร์มนกกกระจอกเทศประมาณ 30 ฟาร์มที่ได้ทำการผลิตนกกกระจอกเทศออกมาสมาเสมอ ซึ่งยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค และในส่วนของผู้ประกอบการธุรกิจฟาร์มนกกกระจอกเทศได้มีการรวมกลุ่มผู้ประกอบการเพื่อการต่อรองทั้งทางด้านการศึกษา ฝึกอบรม การเลี้ยงจนกระทั่งการขายให้แก่พ่อค้าคนกลาง โดยในขณะนี้มียู่สองกลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มชมรมผู้ค้านกกกระจอกเทศซึ่งประธานชมรมได้มาเปิดฟาร์มนกกกระจอกเทศในจังหวัดเชียงใหม่เป็นรายแรกชื่อ ห้างหุ้นส่วนจำกัดเชียงใหม่ธาดา และกลุ่มบุญอนงค์ฟาร์มที่มีที่ตั้งกลุ่มในภาคกลาง ซึ่งทั้งสองกลุ่มจะมีสมาชิกกระจายอยู่ทั่วประเทศ การซื้อและขายผลิตภัณฑ์ของนกกกระจอกเทศจะกระทำในนามกลุ่มเป็นส่วนใหญ่ และเนื่องจากความแตกต่างในตัวผลิตภัณฑ์ของสมาชิกในกลุ่มมีน้อยจนถึงกล่าวได้ว่าไม่มีข้อแตกต่าง ดังนั้นการเข้ามารวมกลุ่มกันของผู้ประกอบการจึงสามารถสร้างมาตรฐานทางด้านราคาขึ้นเพื่อผลประโยชน์โดยรวมของสมาชิกในกลุ่มและเพื่ออำนาจทั้งการผลิตและการตลาด (นพดล อาชามาต.2545.นพดล ฟาร์ม.สัมภาษณ์.14 ธันวาคม 2545)

ส่วนด้านตลาดต่างประเทศการแข่งขันยังอยู่ในระดับต่ำเช่นกันจึงสามารถส่งผลิตภัณฑ์นกกระทาจอกเทศไปจำหน่ายได้โดยเฉพาะประเทศสหรัฐอเมริกาที่ราคาจำหน่ายในประเทศสูงถึงปอนด์ละ 30 เหรียญและยังไม่มีเนื้อมนกระทาจอกเทศเพียงพอที่จะสนองความต้องการของตลาด (ณัฐกัญร์ ลิขสิทธิ์พงศ์.2545.OST ฟาร์ม.สัมภาษณ์.15 พฤศจิกายน)

กล่าวโดยสรุปโครงสร้างของตลาดนกกระทาจอกเทศปัจจุบันจะเห็นได้ว่ามีความต้องการทั้งภายในและภายนอกประเทศในระดับที่สูงและการผลิตมีไม่เพียงพอกับความต้องการของตลาด ซึ่งภาครัฐในปัจจุบันได้ให้การสนับสนุนการลงทุนในธุรกิจนี้ และผู้ประกอบการต่างยินดีให้ความร่วมมือ ทำให้สภาพการแข่งขันมีค่อนข้างต่ำในปัจจุบัน(รังสิมันต์ อนันตสุข.2545.เกษตรกรรมรายย่อย สัมภาษณ์25 พฤศจิกายน.)

5.2 ข้อจำกัดในการเข้าสู่อุตสาหกรรมของกลุ่มแข่งขันใหม่ จากการวิเคราะห์สภาพการลงทุนต่างๆพบว่า

ด้านเงินทุน ในการดำเนินธุรกิจฟาร์มนกกระทาจอกเทศนั้นจะใช้เงินทุนในระดับปานกลางค่อนข้างสูงคือประมาณ 1.5 ล้านบาท แต่การขออนุญาตลงทุนและจัดตั้งทำได้ไม่ยากเพราะรัฐบาลให้การสนับสนุน

ด้านผลิตภัณฑ์ ผลผลิตนกกระทาจอกเทศไม่มีความแตกต่างกันจนเปรียบเทียบได้ แต่ในแง่คุณภาพถ้าหากเลี้ยงโดยใช้อาหารผสมเองจะมีไขมันสูงมากกว่าการเลี้ยงที่ใช้อาหารสำเร็จรูปถึงร้อยละ 25 และปริมาณเนื้อต่อตัวที่ได้จะน้อยลง

ด้านการผลิต การทำฟาร์มนกกระทาจอกเทศต้องอาศัยความรู้ความชำนาญพิเศษ เพราะยังมีผู้ที่มิประสบความสำเร็จในการเลี้ยงนกกระทาจอกเทศน้อย แต่ได้มีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่รัฐตามนโยบายของรัฐบาล ผู้สนใจจึงสามารถขอข้อมูลได้โดยเสียค่าใช้จ่ายไม่มากนัก

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าคู่แข่งใหม่มีโอกาสที่เข้ามาในอุตสาหกรรมนี้ อย่างไรก็ตามการเข้ามาแข่งขันอาจจะกระทำได้โดยไม่ง่ายนัก โดยเฉพาะด้านเงินทุนและการผลิตซึ่งจะต้องใช้ความรู้ความชำนาญพอสมควรจึงจะมีความสามารถในการเลี้ยงนกกระทาจอกเทศได้

5.3 อำนาจต่อรองของผู้ขายวัตถุดิบ

จากการวิเคราะห์พบว่าปัจจัยการผลิตหลักๆของฟาร์มนกกระทาจอกเทศมีดังนี้ ตัวลูกนกกระทาจอกเทศที่จะต้องนำเข้าจากต่างประเทศ พบว่าในปัจจุบันในประเทศไทยได้มีการรวมกลุ่มซื้อตัวลูกนกกระทาจอกเทศในนามของกลุ่มอยู่ 2 กลุ่ม ซึ่งเป็นการรวมตัวกันของผู้ประกอบการฟาร์มนกกระทาจอกเทศเพื่อต่อรองกับผู้จำหน่ายลูกนกกระทาจอกเทศในประเทศแถบอาฟริกาและออสเตรเลีย ซึ่งสามารถมีอำนาจต่อรองได้ในระดับหนึ่ง และในขณะเดียวกันในประเทศที่จำหน่ายลูกนกกระทาจอกเทศพบว่าการแข่งขันกันค่อนข้างสูงและไม่มีการรวมตัว

ของผู้ประกอบการจำหน่ายลูกนกกระทาจอกเทศ ดังนั้นจึงทำให้ราคาซื้อลูกนกกระทาจอกเทศสามารถต่อรองได้และราคาไม่สูงจนเกินไป (ณัฐกสิกร์ ลิขสิทธิ์พงศ์.2545.OST ฟาร์ม.สัมภาษณ์.15 พฤศจิกายน)

ในส่วนของอาหารสำเร็จรูปสำหรับนกกระทาจอกเทศ ผู้ประกอบการมีความจำเป็นต้องใช้อาหารสำเร็จรูปเพราะหากใช้อาหารผสมเอง คือใช้ รำข้าว ข้าวโพด และหญ้าผสมกันพบว่านกกระทาจอกเทศจะมีไขมันสูงกว่าการเลี้ยงด้วยอาหารสำเร็จรูป ซึ่งปัจจุบันผู้จำหน่ายอาหารสำเร็จรูปรายใหญ่คือบริษัท เจริญโภคภัณฑ์ จำกัด ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ได้มีการทำสัญญาซื้ออาหารสำเร็จรูปล่วงหน้ากับร้านค้าตัวแทนจำหน่ายของบริษัททำให้สามารถรู้ต้นทุนอาหารสำเร็จรูปในระยะเวลาหนึ่งได้

นอกจากนี้ปัจจัยการผลิตที่สำคัญอีกประการคือ ยาละลายเครียดสำหรับลูกนกกระทาจอกเทศและวิตามินบำรุง ซึ่งเริ่มมีการนำเข้ามาใช้ในการเลี้ยงลูกนกกระทาจอกเทศผลิตภัณฑ์ดังกล่าวสามารถหาซื้อได้จากทางกลุ่มที่จัดหาไว้ขายให้สมาชิกในกลุ่ม

กล่าวโดยสรุปอำนาจต่อรองของผู้จำหน่ายปัจจัยการผลิตมีในระดับกลางเพราะผู้ประกอบการสามารถรวมตัวกันเพื่อต่อรองได้หากมีข้อเสนอที่สูงเกินไป

5.5 อำนาจต่อรองของผู้ซื้อ

จากการวิเคราะห์พบว่าผู้ซื้อผลิตภัณฑ์นกกระทาจอกเทศสามารถแบ่งกลุ่มได้ดังนี้ (ณัฐกสิกร์ ลิขสิทธิ์พงศ์.2545.OST ฟาร์ม.สัมภาษณ์.15 พฤศจิกายน)

กลุ่มแรก คือกลุ่มผู้ประกอบการซึ่งจะซื้อนกกระทาจอกเทศในราคาตามน้ำหนักนกกระทาจอกเทศขังทั้งตัวโดยคิดราคาตามข้อตกลงล่วงหน้า ซึ่งในกรณีนี้สามารถรู้ราคาขายได้เพราะจะมีมาตรฐานราคาตลาดกำหนดไว้

กลุ่มที่สอง คือลูกค้าทั่วไปซึ่งจะซื้อนกกระทาจอกเทศที่แปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์แล้ว โดยทางฟาร์มจะนำไปเชือดและชำแหละแยกส่วนผลิตภัณฑ์ก่อนการเสนอขายให้ลูกค้าโดยผลิตภัณฑ์นกกระทาจอกเทศจะประกอบด้วย

1) เนื้อนกกระทาจอกเทศ จะขายให้ร้านอาหาร โรงแรมต่างๆโดยส่วนมากราคาจะอยู่ในระดับเดียวกันกับเนื้อนกกระทาจอกเทศที่วางขายในซูเปอร์มาร์เก็ต การขายจะไม่มีการทำสัญญาซื้อขาย ดังนั้นผู้ซื้อจึงสามารถเปลี่ยนคู่ค้าได้ตลอดหากมีการเสนอราคาที่ดีกว่า อย่างไรก็ตามในกลุ่มผู้ประกอบการเองได้มีการรวมตัวแบ่งตลาดเพื่อไม่ให้เกิดการแข่งขันระหว่างกัน รวมทั้งได้มีการกำหนดราคาขายมาตรฐานจึงทำให้ราคาขายเนื้อนกกระทาจอกเทศอยู่ในระดับเดียวกัน

2) หน่วยงานกระจอกเทศจะขายให้โรงฟอกหนัง ส่วนใหญ่อยู่ที่นิคมอุตสาหกรรม จังหวัดสมุทรปราการซึ่งหลายโรงจะรับซื้อหนังกระจอกเทศสด และบางรายจะรับฟอกและนำส่งให้โรงงานผลิตเครื่องหนังโดยได้รับค่านายหน้าจากฟาร์ม ซึ่งราคาหนังกระจอกเทศหลังจากฟอกแล้วจะสูงกว่าเดิมเท่าตัว นอกจากนี้โรงงานจากต่างประเทศยังติดต่อซื้อหนังกระจอกเทศเป็นประจำ ดังนั้นราคาขายหนังกระจอกเทศจึงอยู่ในระดับสูง

3) ขนกระจอกจะมีการขายให้ โรงงานผลิตเครื่องตกแต่งบ้านซึ่งจะมารับซื้อเป็นประจำตามสัญญาซื้อขายซึ่งตกลงกันไว้ โดยราคาจะมีการตกลงไว้ล่วงหน้า นอกจากนี้ปัจจุบันได้มีการนำขนกระจอกเทศไปทำเป็นเหยื่อตกปลาปลอมอีกด้วย ทำให้ขนกระจอกเทศสามารถจำหน่ายได้ง่ายและได้ราคา

4) ไข่นกระจอกเทศจะมี 2 ประเภทได้แก่ ไข่มีเชื้อ จะขายให้กับผู้ประกอบการฟาร์มกระจอกเทศด้วยกันหรือเกษตรกรรายย่อยที่รับช่วงเลี้ยง ซึ่งราคาจะเป็นราคารมาตรฐานที่กำหนดไว้ในกลุ่มผู้ประกอบการ ซึ่งไม่สามารถตัดราคากันเองได้

ส่วนไข่ไม่มีเชื้อ จะขายให้กับโรงงานทำเครื่องประดับและตกแต่งของที่ระลึกซึ่งจะนำไปแกะสลักประดับอัญมณี หรือเพนท์สี ไข่ประเภทนี้ผู้ประกอบการมักจะขายให้กับลูกค้าประจำ ซึ่งราคาจะตกลงกันไว้ล่วงหน้า และกลุ่มผู้ประกอบการจะไม่ตัดราคาระหว่างกัน

5) ไข่มันกระจอกเทศ จะขายให้โรงงานผลิตเครื่องสำอาง ซึ่งจะมีการรวมกลุ่มผู้ประกอบการในการขายทำให้ขายได้ราคาและมีอำนาจต่อรองสูง

6) กระดูนกกระจอกเทศ จะขายให้โรงงานผลิตอาหารสัตว์ซึ่งราคาจะมีการตกลงไว้ล่วงหน้า

กล่าวโดยสรุปอำนาจต่อรองของผู้ซื้อผลิตภัณฑ์นกกระจอกเทศจะมีอยู่ไม่มากนัก เนื่องจากผู้ประกอบการฟาร์มกระจอกเทศมีการรวมกลุ่มทำให้มีอำนาจในการกำหนดราคาของผลิตภัณฑ์

5.5 การมีสินค้าหรือบริการที่สามารถทดแทนกันได้

จากการวิเคราะห์จะพบว่า ผลิตภัณฑ์จากนกกระจอกเทศมีหลากหลายประเภท และมีคุณภาพจึงหาสินค้าทดแทนได้ยาก โดยจะเห็นจากเนื้อมนกระจอกเทศในปัจจุบันได้กลายเป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้ทดแทนผลิตภัณฑ์เนื้อชนิดอื่นซึ่งเป็นที่นิยมสำหรับผู้บริโภค และผลิตภัณฑ์ส่วนอื่นๆ ต่างมีลักษณะเฉพาะที่ยากจะหาผลิตภัณฑ์อื่นมาทดแทนได้ ทั้งด้านคุณภาพและลักษณะเฉพาะที่แตกต่างผลิตภัณฑ์ประเภทอื่นๆ

โอกาสและอุปสรรคของธุรกิจฟาร์มนกระจอกเทศในจังหวัดเชียงใหม่

1. โอกาส

1.1 โอกาสทางภูมิประเทศและสภาพแวดล้อมภายในจังหวัดเชียงใหม่

จังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่มากที่สุดในภาคเหนือ คือ มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 12,107.057 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 12,566,910 ไร่ มีพื้นที่การเกษตรคิดเป็นร้อยละ 12.8 ของพื้นที่ทั้งหมดและยังมีพื้นที่ว่างเปล่าเป็นภูเขาและที่ราบเชิงเขาอีกมากกว่าร้อยละ 80 ของพื้นที่ทั้งหมด จังหวัดเชียงใหม่มีประชากร ณ วันที่ 31 ธันวาคม ปี 2543 รวมทั้งหมด 1,590,327 คน โดยประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพทางการเกษตร ดังจะเห็นได้จากข้อมูลในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 6 ผลิตภัณฑ์จังหวัดจำแนกตามสาขาการผลิต (ล้านบาท)

สาขาการผลิต	2538	2539	2540	2541 ^P	2542 ^P	2543 ^P	2544 ^P
เกษตรกรรม	8,314	11,078	11,212	11,978	11,552	12,303	13,151
กสิกรรม	5,973	8,672	8,783	9,718	9,160	9,755	10,428
ปศุสัตว์	1,329	1,081	1,079	1,141	1,113	1,185	1,267
ประมง	121	187	114	111	139	148	158
ป่าไม้	0	12	74	3	30	32	34
บริการทางการเกษตร	108	114	107	114	113	120	129
การแปรรูปสินค้าเกษตรอย่างง่าย	783	1,012	1,055	891	997	1,062	1,135
เหมืองแร่และข่อยหิน	441	421	605	427	490	522	558
อุตสาหกรรม	12,364	13,105	13,523	13,443	13,508	14,386	15,378
การก่อสร้าง	7,699	7,568	8,228	4,575	6,867	7,314	7,818

ที่มา : ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด ปี 2541 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ตั้งแต่ปี 2542 เป็นการประมาณการ)

จังหวัดเชียงใหม่มีรายได้ประชากรต่อหัวประมาณ 49,614 บาทต่อปี และมีจำนวนผู้ว่างงานโดยเฉลี่ยน้อยกว่าจังหวัดอื่น ๆ มาก เรียกได้ว่ามีศักยภาพในการพัฒนาเนื่องจากมีความพร้อมในหลายด้าน เช่น ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพทางการเกษตร มีพื้นที่ทำกิน ระบบสาธารณูปโภค และปัจจัยด้านการคมนาคมที่ดี

นอกจากนี้จังหวัดเชียงใหม่ยังเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจภาคเหนือซึ่งธุรกิจจะมีความสะดวกในเรื่องการรับ-จ่ายเงิน ผ่านบริการสถาบันการเงินต่างๆและความสามารถทางด้านเทคนิคของแรงงานจังหวัดเชียงใหม่จะมีสูงกว่าจังหวัดอื่นเพราะมีสถาบันการศึกษาด้านการเกษตรทุกระดับ

การทำธุรกิจฟาร์มนกกระเจอกเทศจำเป็นจะต้องมีระบบการขนส่งที่ทันสมัย คือ เครื่องบินในการจัดส่งลูกนกกระเจอกเทศ และการคมนาคมภายในจังหวัดต้องสะดวกรวดเร็วในการรับส่งนกกระเจอกเทศให้กับเกษตรกรรายย่อย และต้องมีตลาดบางส่วนไว้รองรับผลิตภัณฑ์บางอย่าง เช่น ผลิตภัณฑ์จากเครื่องหนัง หรือจากไขนกกระเจอกเทศ ซึ่งจังหวัดเชียงใหม่มีพร้อมหมดทุกด้านไม่ว่าจะเป็นระบบการขนส่งทางเครื่องบินและถนนหนทางที่สะดวก ทำให้จังหวัดเชียงใหม่มีโอกาสสูงด้านภูมิประเทศ และสภาพแวดล้อมภายในจังหวัดในการทำธุรกิจฟาร์มนกกระเจอกเทศ

1.2 โอกาสทางสภาพแวดล้อมทั่วไปของธุรกิจ

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั่วไปได้แก่ ทางด้านกฎหมาย เศรษฐกิจ เทคโนโลยี และ สังคม พบว่าโอกาสของธุรกิจฟาร์มนกกระเจอกเทศในจังหวัดเชียงใหม่มีดังนี้

- 1) สามารถขออนุญาตดำเนินธุรกิจจากทางภาครัฐได้ไม่ยาก
- 2) ภาครัฐมีการสนับสนุนการลงทุนในธุรกิจฟาร์มนกกระเจอกเทศโดยมีการงดภาษีการนำเข้าลูกนกกระเจอกเทศจากต่างประเทศ
- 3) จังหวัดเชียงใหม่มีรายได้ประชากรและมูลค่าผลิตภัณฑ์ของจังหวัดอยู่ในระดับสูงกว่าจังหวัดอื่นๆในภาคเหนือ นับเป็นโอกาสทางด้านเศรษฐกิจ
- 4) โอกาสทางด้านสังคมคือ ทักษะคติประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่ไม่มีอคติต่อการลงทุนด้านการเกษตรในจังหวัด และพร้อมจะให้ความร่วมมือ อีกทั้งมีประชากรจำนวนหนึ่งในจังหวัดที่นับถือศาสนาอิสลามสามารถเป็นตลาดเนื้อมนกระเจอกเทศได้

2. อุปสรรค

2.1 อุปสรรคทางสภาพแวดล้อมของจังหวัดเชียงใหม่

แม้สภาพแวดล้อมของจังหวัดเชียงใหม่จะเหมาะสมในการเลี้ยงนกกระเจอกเทศทั้งภูมิประเทศและระบบสาธารณูปโภค อย่างไรก็ตามในช่วงฤดูฝนมักจะมีพายุ และลมแรง และหากมีเสียงฟ้าร้องอาจทำให้ลูกนกปรับตัวไม่ทันและช็อคตายได้

2.2 อุปสรรคทางสภาพแวดล้อมทั่วไปของธุรกิจ

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั่วไปได้แก่ ทางด้าน กฎหมาย เศรษฐกิจ สังคม และ เทคโนโลยี พบว่าอุปสรรคของธุรกิจฟาร์มนกกระเจอกเทศในจังหวัดเชียงใหม่มีดังนี้

1) พื้นที่ที่เหมาะสมกับการเลี้ยงนกกระเจอกเทศควรจะไปใกล้ตัวเมืองและอยู่ในบริเวณหุบเขา จึงอาจมีปัญหาเรื่องเอกสารสิทธิในที่ดิน

2) เนื่องจากธุรกิจฟาร์มนกกระเจอกเทศเมื่อเลี้ยงจนกระทั่งนกกระเจอกเทศได้ขนาดที่จะขายได้แล้วจะต้องนำไปเชือดเพื่อแยกส่วนจำหน่าย ซึ่งโรงเชือดสัตว์ปีกในจังหวัดเชียงใหม่ยังไม่มีมาตรฐานและถูกสุขลักษณะเพียงพอ จึงต้องนำไปเชือดที่โรงเชือดในจังหวัดระยอง ซึ่งจะต้องมีค่าใช้จ่ายในการขนส่งเพิ่มขึ้น และเสียเวลาในการจัดส่งสินค้า (สุชน ตั้งทวีวิวัฒน์.2545.นักวิชาการ.สัมภาษณ์.22 กันยายน.)

3) แหล่งรับซื้อผลิตภัณฑ์จากนกกระเจอกเทศส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ใกล้กรุงเทพฯ ดังนั้นการส่งผลิตภัณฑ์นกกระเจอกเทศจากจังหวัดเชียงใหม่ไปแหล่งซื้อจะมีต้นทุนเพิ่มด้านการขนส่งและติดต่อกู้ค่า